

100 ГОДИНИ

„Фестивалът не е само празник на музиката, а пространство за среща – със самите себе си, с традицията и с бъдещето.“

С артистичния директор на Международния музикален фестивал „Варненско лято“ проф. Марио Хосен разговаря Валерия Димитрова

Международният музикален фестивал „Варненско лято“ отбелязва своята 100-годишнина, съхранявайки статута си на най-стария и престижен форум за класическа музика в България. Основите му са положени през 1926 г. от видни общественици и музикални дейци като Герчо Герчев, Иван Камбуров, Васил Ставрев, Найден Найденов и Йордан Тодоров, с подкрепата на композиторите Добри Христов, Панчо Владигеров и Маестро Георги Атанасов. Той преминава през етапа на първоначалните музикални тържества, последващото възстановяване през 1957 г. и придобиването на международен статут през 1967 г., като неизменно се ползва с подкрепата на община Варна.

Проф. Хосен, какви са посланието и мотото на юбилейното издание?

Юбилейното издание е едновременно акт на памет и на визия. Мотото ни изхожда от идеята за приемственост – традицията не е статичен архив, а жива материя, която се преражда във всяко ново поколение. Сто години „Варненско лято“ не са просто история на един фестивал, а част от културната идентичност на България в европейски и световен контекст. Затова програмата търси органичен диалог между минало и настояще, стъпил върху европейската музикална традиция – плод на хилядолетна цивилизация.

„Варненско лято“

Официалното откриване на фестивала на 27 юни е поверено на диригентката Деляна Лазарова, която вече направи своя дебют на сцената на *BBC Proms*. Освен емблематичната Рапсодия „Варгар“ кои други произведения са включени в програмата на концерта?

Откриването е концептуално изградено като силен символичен жест. Освен „Варгар“ ще прозвучи световната премиера на Милко Коларов – *Кантата поема за „най-българското време“ – 1876*, създадена специално за юбилея – произведение с дълбоко историческо и духовно измерение. В програмата е включен и *Тройният концерт* на Бетовен – едно от най-изтънчените възлещения на диалога между солисти и оркестър, което естествено резонира с идеята за общност и съпричастност. Особено значение има и фактът, че Деляна Лазарова ще бъде първата жена диригент в стогодишната история на фестивала, която ще го открие. На сцената ще ѝ партнират изключителни солисти – легендарният цигулар Дмитрий Ситковецки, както и двама носители на Първа награда от Международния конкурс „Чайковски“ – пианистът и диригент Бари Дъглас и младият виолончелист Андрей Йоница.

Юбилеят на фестивала съвпада с 80-годишнината от основаването на Симфоничния оркестър на Варненската опера. Предвиждат ли се специални инициативи?

Да, това е естествено продължение на юбилейния разказ. Оркестърът е неразделна част от идентичността на фестивала. Заедно с диригента, маестро Георги Димитров, представяме емблематичен двоен компактдиск с произведения на Йоханес Брамс и Макс Брух, издаден от *Hänssler Classic* в Германия със сериозно международно разпространение. Записите са създадени специално за тези юбилеи. Публикуването на албума и неговото представяне на откриването са само едн от

акцентите. В рамките и на оперните спектакли ще бъде подчертан приносът на оркестъра като институция, съхранила и развила симфоничната традиция във Варна.

Кои са звездните гости на „Варненско лято“ 2026?

Тази година сме поканили артисти, които не само имат международен престиж, но и носят ярко индивидуално художествено присъствие на водещите световни фестивални сцени. Сред тях са диригентите Владимир Юровски, Сакари Орамо и Густаво Хименес; легендите на клавиричното изкуство Елизабет Леонская, Милена Моллова, Франческо ПиEMONTEZI, Виктория Постникова и Александър Гиндин; цигуларите Юлия Фишер и Дмитрий Ситковецки; виолончелистите Юлия Хаген и Кирил Злотников; както и кuartет „Иерусалим“. В програмата участват и водещи оркестри като „Камерата Залцбург“, Виенският камерен оркестър, Симфоничният радиооркестър – Берлин, Младежкия симфоничен оркестър на Европейския съюз, който отбелязва 50 години от създаването си, и Симфоничният оркестър на *BBC – Лондон*. Финалът с оркестъра, който открива и завършва знаменития фестивал *BBC Proms* под диригентството на Сакари Орамо, символично затваря кръга между Европа и света.

Организирането на събитията на открито е свързано с редица предизвикателства. Кои изпълнители сте поканили за тях?

Дворът на Археологическия музей ще посрещне Хора на момчетата и младежите от Филаделфия, САЩ, с диригент Джефри Р. Смит, както и проекта *Wondrous Machine* на квинтет „Пилекадоне“ с участието на Светлина Стоянова – мецосопрано, и Джаз трио в състав Константин Костов – пиано, Христо Йоцов – перкуси, и Димитър Карамфилов – контрабас, в програма,

фотография „Варненско лято“

която включва творби на Хенри Пърсел и Георг Фридрих Хендел.

През последните години фестивалът успешно привлича нова публика чрез кросоувър програми. С какви нови решения ще изненадате публиката?

Кросоувърът за нас не е самоцел, а естествено търсене на нови форми на изразяване. Проекти като *How Much Jazz Is There in Baroque*, програмата, посветена на Оскар Питърсън с участието на виртуозната пианистка Кристина Милер и нейното джаз трио, както и концертът с Патрик Рафтър, посветен на симбиозата между ирландския фолклор и класическата музика, показват как различни стилове могат да се срещат, без да губят своята идентичност. Стремим се към интелигентен синтез, който разширява хоризонтите на публиката.

Образователният елемент и концертите за най-младата публика заемат важно място във вашата стратегия.

Младата публика е стратегически приоритет. Сцените на открито в Морската градина, както и в комплекс „Св. св. Константин и Елена“ са сърцето на този процес – място, където музиката и природната красота се докосват в уникална симбиоза.

Международната лятна академия дава възможност на млади таланти да работят с водещи преподаватели. Кои са менторите тази година?

Традиционната Международна лятна академия заедно с майсторските класове и концертите на открито в комплекс „Св. св. Константин и Елена“ вече няколко години са основата на този процес – пространства, в които знанието се предава директно от сцената към следващото поколение. Тази година програмата е структурирана отново в два етапа през юли и август. През юли Академията, под ръководството на проф. Минчо Минчев, е посветена на традицията, като сред преподавателите са Людмил Ангелов, Виви Василева, Димитър Буров и други изявени български музиканти. През август са фестивалните концерти на открито с участието на преподаватели и участници от майсторски класове от Виена, Европа и Япония. В тях участват млади лауреати на международни конкурси, както и педагози от световен ранг, сред които проф. Павел Верников, Светлана Макарова, Марио Карбота и Клаудиуш Баран.

Кои ключови годишнини и значими дати ще бъдат във фокуса на юбилейното издание?

Освен отбелязването на 100-годишнината на фестивала, 80 години от създаването на Варненския симфоничен оркестър, 50 години от основаването на Младежкия симфоничен оркестър на Европейския съюз, 100 години от рождението на Оскар Питърсън и 120 години от рождението на Дмитрий Шостакович специален акцент е поставен и върху връзката с патриарха на българската класическа музика и съосновател на ММФ „Варненско лято“ – композитора Панчо Владигеров. Тя се осъществява чрез поредица от концерти и специални проекти, включително възстановяване на исторически програми, които поставят творчеството му в жив диалог със съвременния музикален контекст.

Какви премиери да очакваме през тази година?

Премиерно е историческото първо гостуване в България на големи симфонични оркестри от Залцбург, Берлин, Лондон и Лиеж. Значима премиера е произведението на Милко Коларов, създадено специално за юбилея и посветено на 150-годишнината от Априлското въстание. На фестивала ще прозвучи и премиерата на клавирен концерт на Патрик Дюър в изпълнение на самия автор, с участието на Кралския камерен оркестър на Валония, Белгия. Сред акцентите са и две премиери от Георги Арнаудов: *Квартет за цигулка, виола, китара и виолончело*, който ще бъде изпълнен от „Паганини Ансамбъл“, Виена, в рамките на концертите, свързани с годишната среща на Бранденбургската академия на науките (основана през 1700 г.), както и *Клавирен квинтет*, представен по време на симпозиума, посветен на славянската музика. Премиери ще има в модула „Лаборатория Варна“, както и произведения на италиански и полски композитори в рамките на концертите на открито, които допълват богатата съвременна програма и са важна част от мисията на фестивала за откриване и представяне на нова музика.

Бароковият модул се радва на все по-голям интерес. С какви акценти ще бъде представена старинната музика?

Старинната музика ще бъде представена на изключително високо ниво с участието на ансамбли като „Концертус Музикус“ – Виена, който е еталон за исторически информирано изпълнение. Програмата включва произведения на композитори от няколко столетия музика на Хабсбургската династия. Акцент е и участието на „Виртуозите на „Ла Скала“, с които съвместно със сопраното Наталия Степанска ще представим инструментални концерти и арии на Вивалди. И в този контекст отново се търси връзката между автентичност и съвременно възприятие, която придава ново звучене на музикалното наследство.

Международният научен симпозиум е неразделна част от облика на фестивала. Каква е темата тази година?

Симпозиумът през септември е посветен на славянската музика – тема с висока научна, но и културноидентичностна стойност. Под ръководството на куратора на музикалния симпозиум проф. Хартмут Кронес и доц. Петя Цветанова ще бъдат представени доклади на водещи музиколози от Австрия, Полша, България и Чехия. В съпътстващите концерти ще прозвучат емблематични и рядко изпълнявани произведения на Дмитрий Шостакович, Михаил Глинка, Сергей Прокофиев, Модест Мусоргски, Леош Яначек, Игор Стравински, Антонин Дворжак, Кшищоф Пендерецки, Хенрик Виенявски, както и на съвременните български композитори Георги Арнаудов и Стефан Драгостинов. Те ще бъдат изпълнени от млади и утвърдени имена на класическата сцена от славянските страни. Това е пространство за жив диалог между музикологията и изпълнителската практика, в което изследването и интерпретацията се срещат в реално време.

Как според вашата оценка се променя ММФ „Варненско лято“ през годините и какви нови стратегически линии бихте желали да развиете?

За сто години фестивалът постепенно се трансформира от национално

събитие с европейска насоченост в международна платформа с ясно изразен програмен профил и високи критерии. През последните години се търси европейската идентичност в цивилизационните и културни музикални корени, както и в многообразието от стилове и изпълнителски традиции – от Ренесанса до съвременността. Публиката се среща с редки образци на висока музикална култура – от световни симфонични оркестри, оставили трайна следа в европейската музикална история, през ренесансовата музика на Иберийския полуостров, скандинавската и полската барокова школа, музиката на Средиземноморието и Черноморския регион. В бъдеще екипът на фестивала си е поставил за цел тази линия да бъде задълбочена чрез още по-силно присъствие на световни програми и гостуващи оркестри, развитие на нови практики за приобщаване на международна публика, която да гостува на фестивала, развитие на културния туризъм и по-активно включване на млади изпълнители. Така ще се утвърди и ролята на Варна като значим европейски фестивален партньор в развитието на класическата музикална култура.

Има ли специфичен момент от богатата история на фестивала, който определяте като повратна точка?

По-скоро бих казал, че силата на фестивала се корени в неговия град – Варна, в лицето на гражданите и общинското ръководство, както и в неговата приемственост и устойчива музикална и културна идентичност. Повратните моменти са многобройни, но най-важното е, че фестивалът никога не е прекъсвал своята културна мисия – дори в най-трудните исторически периоди музикалните тържества в някаква форма са продължавали да се случват. Сто години от създаването е изключително събитие в национален, европейски и исторически мащаб!

Какво е вашето послание към почитателите на класическата музика,

Марио Хосен

Марио Хосен е австрийско-български цигулар с международна репутация и концертни изяви в над 40 държави. Солист е на едни от най-известните оркестри, между които: Виенският симфоничен оркестър, Виенският камерен оркестър, Академия *St. Martin in the Fields*, Английският камерен оркестър, Оркестър „Брукнер“ – Линц, Лондонската филхармония, Оркестърът на миланската „Ла Скала“ и др. Почетен професор по цигулка на Нов български университет и гост-професор в Япония. Дебютира едва 8-годишен като солист на Пловдивската филхармония. Получава образование то си в София, Виена и Париж. Сред учителите му са Дарина Данкова, Михаел Фришеншлагер и Жерар Пуле. Дискографията му включва над 25 албума – интегрални на цигулковите концерти на Паганини, Брамс, Менделсон и Брух, квартетите на Паганини, сонатите на Бетовен, Бах и Хендел, световни премиери на неиздавани произведения от Паганини, Рола, Меркаганте, Моцарт и Тартини. Артистичен директор на Международния музикален фестивал „Варненско лято“ от 2019 г.

Който с нетърпение очакват началото на юбилейния форум?

Да гойдат с отворено съзнание и любопитство. Този фестивал не е само празник на музиката, а пространство за среща – със самите себе си, с традицията и с бъдещето.